

Cirkulärnr: 1999:102
Diariernr: 1999/1752
Handläggare: Germund Persson
Sektion/Enhet: Civilrättssektionen
Datum: 1999-07-07
Mottagare: Kommunstyrelsen
Miljöskydd/naturvård
Renhållning/avfallshantering
Vattenförsörjning
Rubrik: Miljöskade- och saneringsförsäkring enligt miljöbalken
Bilagor: Förordningen (1998:1473) om miljöskadeförsäkring och
saneringsförsäkring
Förordningen (1999:141) om ändring i förordningen
(1998:1473) om miljöskadeförsäkring och
saneringsförsäkring
Försäkringsvillkor beslutade av regeringen 1998-06-11

Civilrättssektionen
Germund Persson

1999-07-07

Kommunstyrelsen
Miljöskydd/naturvård
Renhållning/avfallshantering
Vattenförsörjning

Miljöskade- och saneringsförsäkring enligt miljöbalken

Den 1 juli 1989 infördes en obligatorisk *miljöskadeförsäkring* i miljöskyddslagen. Genom miljöbalksreformen har reglerna om obligatorisk miljöskade-försäkring förts över till miljöbalken. Dessutom har en ny obligatorisk *saneringsförsäkring* införts. Regler om miljöskade- och saneringsförsäkringarna finns i 33 kap. miljöbalken (1998:808) och i förordningen (1998:1473) om miljöskadeförsäkring och saneringsförsäkring , ändrad genom förordningen (1999:141) om ändring i förordningen om miljöskadeförsäkring och saneringsförsäkring (*bilagorna 1-2*). Försäkringsvillkoren för försäkringarna har fastställts av regeringen 1998-06-11 (*bilaga 3*). Enligt 1 § i förordningen är AIG Europe S.A. försäkringsgivare för försäkringarna.

Miljöskadeförsäkringen och saneringsförsäkringen berör kommunerna bl.a. i följande avseenden:

- Kommunen kan som utövare av tillstånds- eller anmälningspliktig miljöfarlig verksamhet vara skyldig att lämna bidrag till försäkringarna.
- Kommunen får i egenskap av tillsynsmyndighet, efter anmälan från försäkringsgivaren, förelägga den som är bidragsskyldig till försäkringarna men som inte betalat sitt bidrag att fullgöra bidragsskyldigheten.
- Kommunen kan som tillsynsmyndighet vara berättigad till ersättning från saneringsförsäkringen för kostnader för sanering.

Vem skall lämna bidrag till försäkringarna?

Liksom tidigare är det den som bedriver *miljöfarlig verksamhet* som enligt miljöbalken eller föreskrifter meddelade med stöd av balken *kräver tillstånd eller anmälan* som skall bidra till försäkringarna. För verksamheter som anges med provningsnivå C i bilagan till förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, är det årliga bidraget 500 kr. För tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet som anges i avdelning 1 avsnitt 1.1-1.3 i bilagan till förordningen (1998:940) om avgifter för provning och tillsyn enligt miljöbalken, är det årliga bidraget normalt tio procent av den tillsynsavgift som anges i kolumnen för länsstyrelsens tillsyn, dock att det bara är fem procent för stat eller kommun som verksamhetsutövare eller för verksamhetsutövare som ställt säkerhet för efterbehandling och andra återställningskostnader.

Bidragsskyldiga kommunala verksamheter kan t.ex. vara vissa energianläggningar, hamnar och flygplatser, avloppsanläggningar, samt anläggningar för återvinning, deponering eller annan hantering av avfall.

Bidragen skall betalas i förskott för kalenderår efter fakturering. Bidraget debiteras av försäkringsgivaren AIG Europe S.A. som uppdragit åt Marsh (tidigare Marsh & McLennan Matthiessen) att svara för administrationen av försäkringen.

Den kritik som bl.a. Kommunförbundet framfört mot regelsystemet vid utebliven betalning, har inte vunnit gehör hos lagstiftaren. Liksom enligt miljöskyddslagen förutsätts således försäkringsgivaren anmäla till tillsynsmyndigheten om den som är bidragsskyldig till försäkringarna inte betalar inom föreskriven tid varvid tillsynsmyndigheten får förelägga den betalningsskyldige vid vite att fullgöra sin skyldighet (33 kap. 4 § miljöbalken).

När kan ersättning erhållas från försäkringarna?

Miljöskadeförsäkringen

Miljöskadeförsäkringen motsvarar i huvudsak den miljöskadeförsäkring som funnits enligt miljöskyddslagen sedan den 1 juli 1989. Ersättning kan således betalas ut till skadelidande som har rätt till ersättning för person- eller sakskada enligt 32 § kap. miljöbalken men som inte kan få skadeståndet betalt på grund av konkurs eller annan betalningsoförmåga som inte är endast tillfällig hos den som är skadeståndsansvarig eller om rätten att kräva ut skadestånd är förlorad på grund av preskription eller om det inte kan utredas vem som är ansvarig för skadan.

Enligt försäkringsvillkoren utgår dock ersättning till näringsidkare för sakskada som drabbat hans näringsverksamhet bara om det är fråga om mindre, enskild företagare för vilken skadan får särskilt svåra ekonomiska följder. Detta torde innebära att möjligheterna för kommuner som drabbats av sakskada att få ersättning från försäkringen är små.

Saneringsförsäkringen

Från saneringsförsäkringen betalas ersättning ut för genomförande och bekostande av saneringsåtgärder med anledning av att en tillsynsmyndighet har begärt verkställighet av ett föreläggande enligt 26 kap. 17 § miljöbalken eller meddelat förordnande om rättelse på den felandes bekostnad enligt 26 kap. 18 § miljöbalken, om den som är ansvarig enligt balken inte kan betala och betalningsförmågan inte är endast tillfällig. Enligt försäkringsvillkoren anses så vara fallet om han är försatt i konkurs eller vid utmätning har befunnits sakna tillgångar till täckande av fordran eller om det är uppenbart att han inte kan betala.

Enligt försäkringsvillkoren genomförs sanering i *rimlig och skälig omfattning* efter det att *samråd med Naturvårdsverket* ägt rum. Tillsynsmyndigheten skall *utan dröjsmål anmäla till försäkringsgivaren* om ersättning för saneringskostnader kan förväntas uppstå. Försäkringsanmälan förutsätts således normalt ske innan saneringsåtgärderna vidtas. Det kan framhållas att det enligt 29 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd fortfarande skall ske samråd med Naturvårdsverket innan förordnande om rättelse meddelas enligt 26 kap. 18 § miljöbalken eller handräckning begärs enligt 26 kap. 17 § miljöbalken om det kan befaras att kostnaden inte kan tas ut av den åtgärden riktas mot.

Har saneringsåtgärder påbörjats utan vetskap om att den ansvarige inte kan betala eller blir detta känt under saneringsförloppet skall krav på ersättning framställas utan oskäligt dröjsmål, dock senast inom sex månader från det att beslut om kostnadens belopp vunnit laga kraft. Har utmätning skett räknas fristen från dagen för utmätningen.

Det bör observeras att försäkringen endast täcker kostnader som är hänförliga till miljöfarlig verksamhet. Det krävs däremot inte att verksamheten är tillstånds- eller anmälningspliktig för att ersättning skall kunna utgå – även sanering som förorsakats av s.k. u-verksamhet omfattas av försäkringen. Ersättning lämnas för kostnader för undersökning av saneringsbehov och genomförande av sanering om kostnaderna överstiger 1,5 basbelopp då saneringsfallet anmäls och med högst 50 miljoner kronor för varje saneringsfall.

Saneringsförsäkringen har trätt i kraft den 1 januari 1999. Försäkringen omfattar inte kostnader för sådan sanering vars orsak huvudsakligen kan hänföras till tid före den 1 juli 1989 och inte kostnader för sanering enligt föreläggande eller förordnande om rättelse på den felandes bekostnad som beslutats före den 1 januari 1999. Detta innebär att försäkringen har *viss retroaktiv verkan* och omfattar sanering som huvudsakligen orsakats av verksamhet som bedrivits efter den 1 juli 1989 om föreläggande eller förordnande om rättelse gentemot den ansvarige meddelas efter den 1 januari 1999.

Skadeanmälan

Anmälan om skada lämnas skriftligen till skadestyrman hos AIG Europe S.A.,
Olof Palmes gata 13, 111 37 Stockholm

Övrigt

Vid frågor kring fakturor m.m. bör i första hand Marsh kontaktas,
tfn 08-412 42 57 och fax 08-412 43 45.

Frågor med anledning av detta cirkulär kan ställas till Germund Persson,
Civilrättssektionen, tfn 08-772 44 21 eller fax 08-772 44 90.

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET
Civilrättssektionen

Hans Ekman

Germund Persson

Bilagor

Förordningen (1998:1473) om miljöskadeförsäkring och saneringsförsäkring
Förordningen (1999:141) om ändring i förordningen (1998:1473) om
miljöskadeförsäkring och saneringsförsäkring
Försäkringsvillkor fastställda av regeringen 1998-06-11